מסורת הש"ם

טוש"ע א"ח סי תטו סעיף

:ה"ם סב ש"בוט קום ע שם ט ט מ. ד [מיי פ״א מהל' יו״ע הל' כד טוש״ע א״ח סי תקיג סעיף ה וסימן תר :סעיף א

רבינו חננאל

לא יטייל אדם על פתח מדינה כדי שתחשך ויכנס למרחץ, מיד הוה הדר ביה. ודחינן לא לעולם הוה שמיעא ליה הא מתניתא (הוה) [ולא] הדר ביה. דאמר התם מוכחא בית, ואמו חוגם מוכחא מילתא דאדעתא דהכי מטייל ולפיכך אסור. אבל הכא לא מוכחא מילתא. הכא לא פורכוא פילוא, (דצורבא) [דאי צורבא] מרבנן הוא האי דאזיל ויתיב התם מאז דחזי ליה א' שמעתא משכתיה. ואתא הכא לעיוני בה. אי עם הארץ [הוא] א' חמרא אירכס ליה ואתא הכא לאהדוריה. גופא אמר רב יהוד׳ עירב ברגליו . מערב ברגליו בשיני. עירב בפת בראשוז מערב בפת [בפת] בראשון מערב . (בפת) [ברגליו] [ב]שיני. . עירב (בפת) בראשון אינו מערב בפת בשיני. לפי שאיז מערביז . רחחילה בפת ביום השיני עירב בפת בראשון מערב בפת בשיני. אמר שמואל ובאותו הפת. אמר רב אשי מתני׳ נמי דיקא שאין מערבין בשיני אלא בפת שעירב בו בראשון, דתנן כיצד הוא עושה מוליכו בראשון כו'. מתני' ר' יהודה אומר ראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר מערב שני עירובין ואר׳ עירובי הראשון למזרח כו' ולא הודו לו חכמים. ואוקימנא מאן לא הודו לו חכמים ר' יוסי. ואוקימנא מאן לא ו לו חכמים ר' י דאמרינן ר' יהוד' . לא נחלקו ר׳ אליעזר מודים חכמים לר' אליעזר בראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר שמערב שני עירובין, ואומר עירובי הראשוז למזרח ושיני יוו אשון יינור זו יושיבי למערב כו'. ור' יוסי אוסר. אמר להם ר' יוסי אי אתם מודים שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש. הנה אע"ג דנתעבר החדש תרווייהו

קדושה אחת

ובן ביצה שנולדה ביום ראשון. פי׳ לא הודו לו שתאכל אפילו נשני דקדושה אחת היא ובריש בינה (דף ג.) דפריך למאן דגזר בינה משום משקין שזבו קשה דר' יהודה דהכא אדרבי יהודה דפ' חבית (שבת קמג.) דתנן ר' יהודה אומר אם לאוכלין היולא מהן מותר ומשני

אמר ר' יוחנן מוחלפת השיטה לריך לומר ההיא דחבית מחליף דהך דהכא אם היה מחליף לא היה מרויח כלום דרבנן מחמירי טפי והא דאמר רבי יוחנן בפ' חבית (דף קמג:) הלכה כר' יהודה היינו לפי מה שהיתה המשנה שנויה כדאמר בהגחל עלים (ב"ק ד' 1:) ולמאי דאפכיתו ותניתו הלכה כר"מ ובלאו הכי אין סברא להפוך כאן כל

הבבות ואין להאריך ש: מודים חכמים לר' אליעזר. תימה

דסברת חכמים הפוכה ממה דקי"ל כרב דפסיק לעיל כד' זקנים דשבת וי"ט ב' קדושות הן ובב' ימים טובים של ר"ה קי"ל נמי כוותיה דנולדה בזה אסורה בזה והיינו אפכא מסברת חכמים: אי אתם מודים לי שאם באו עדים כו'. תימה לרבה דאמר בפ"ק דבינה (דף ה.) מתקנת רבי יוחנן בן זכחי שהתקין שיהו מקבלין עדות החדש כל היום כולו בילה שרי וכי לא נחלקו ר' יוסי ור׳ יהודה אלא בזמן שבהמ״ק קיים ולא לדורות וי"ל דנפקא מינה אף על גב דפליגי בא"י בומן שבהמ"ק קיים כדמשמע לישנה דקתני שהיה ירה שמא תתעבר מ"מ נפקא מינה פלוגתייהו גבי לאחר חורבן לבני בבל דהא דקאמר רבה מתקנת ריב"ז בילה שריא היינו דוקא לבני א"י כדקתני התם בהדיא הא לן והא להו לפי שיש להם היכירה שנשתנה להן המנהג אחר חורבן שהיו מקבלים עדות כל היום אבל לבני בבל שלא ושתנה להם המנהג דלעולם עושין ב׳ ימים בילה אסורה דכמו שבומן שבהמ״ק קיים היה נחשב להם ב' ימים קדושה אחת הוא הדין לאחר חורבן לאין ניכר להם שום שינוי בין קודם חורבן בין לאחר חורבן והא דקאמר לקמן וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של גליות ומפרש רבא דה"ק וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של ר"ה בגולה לאו היינו אליבא דרבה דלדידיה עיקר פלוגתייהו בהכי אלא רבא לטעמיה דאמר פ״ק דבילה (דף ה:) אף מתקנת ריב"ז ואילך בינה אסורה דמי לא מודה ריב"ז שאם

באו עדים מן המנחה ולמעלה פירוש סמוך לחשיכה כל כך שאין שהות ביום כדי לקבל עדות שנוהגין היום קדש ולמחר קדש שאע״פ שיודעין שלא יקדשוהו היום אלמא קדושה אחת היא שאע"פ שבטלה תקנתא ראשונה אחר חורבן שהיו מקבלין עדות החדש כל היום מסתמא לא בטלה לגמרי דבסמוך לחשיכה אין פנאי לקבל עדות ונוהגין אותו היום קדש כו' ורש"י ורבינו חננאל פירשו שם כל אחד ואחד לפי שיטת גירסתו לא יטייל אדם. בשבת או ביו"ט סמוך לחשיכה עד פתח מדינה כדי להתקרב למרחץ להיות מזומן ליכנס כשתחשך מיד. אלמא אף על גב דהילוך גרידא עביד ולא אמר מידי אסור וגבי עירוב אי בדיבורא הוה אסור משום הכנה בשתיקותא נמי הוה אסור: מוכחא מילפא.

מאי בעי בשדהו אם לא לידע מה היא לריכה ורחמנא אמר ממלוא לא יטייל אדם על פתח מדינה כדי שיכנם חפלך וגו' (ישעיה נח) וכן בפתח למרחץ מיד הדר ביה ולא היא שמע ליה המדינה אבל חוץ לעיר עד התחום ולא הדר ביה התם מוכחא מילתא הכא לאו לא מוכחא מילתא דלערובי לצורך מוכחא מילתא היא אי צורבא מרבגן הוא מחר קאזיל ולא מסקי אינשי אדעתייהו אלא אי צורבא מרבנן הוא אמרינן אמרי' שמעתא משכתיה ואי עם הארץ הוא אמרי' חמרא אירכם ליה גופא אמר רב יהודה שמעתא משכתיה שמהרהר בה ואין א עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו דעתו עליו: המרא אירכם ליה. ואזיל לעיוני דאפילו בשבת מותר בשני עירב בפת ביום ראשון מערב בפת להשיבו מתוך התחום לביתו אבל מידי ביום שני עירב בפת בראשון מערב ברגליו דאסיר ליה למיעבד בשבת אסיר ליה בשני עירב ברגליו בראשון אין מערב בפת לומוני נפשיה לההוא מידי: עירב בשני שאין מערבין בתחלה בפת עירב בפת בפת ברחשון. ונאכל עירובו מערב ביום ראשון מערב בפת ביום שני ברגליו בשני: שאין מערבין בחחילה אמר שמואל ב ובאותה הפת אמר רב אשי בפת. מי"ט לשבת משום הכנה דקרי דיקא נמי מתני' דקתני 6 כיצד הוא עושה ליה השתח שם עירוב: דיקח נמי. דבאותה פת דקרא עליה שם מאתמול מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונומלו ובא והשתא קא שתיק אבל לא בפת אחרת לו בשני מחשיר עליו ואוכלו ובא לו ורבנן דבעי למיקרי שם עירוב השתח: דילמא התם ° עצה מוכה קמ"ל: **כותני'** ר' ורבנן. אביי ורבה בר חנן דקא מתמהי יהודה אומר ראש השנה שהיה ירא שמא לעילי אהכנה דרבה ולא ילפי מהא תתעבר מערב אדם שני עירובין ואומר מתני׳ דדיקה כוותיה דמשמע בפת שירובי י בראשון למזרח ובשני למערב 🐠 אחרת לא אלמא הכנה היא: אמרי בראשון למערב ובשני למזרח עירובי לך דילמא. מתני׳ עלה טובה קמ"ל בראשון ובשני כבני עירי עירובי בשני הא דקתני נוטלו ובא לו שלא יאבד ועוד יולא הודו לו חכמים י ועוד ויפסיד פתו ויטרת באחרת ולעולם אי בעי מערב באחרת ודקתני אין אמר ר' יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביו"ם עירוב לשני בקנייה קמייתא קאמר ראשון ואוכלה בשני וכן ביצה שנולדה אי לא הדר מערב: בותבי' שמא בראשון תאכל בשני דולא הודו לו חכמים ר' ספעבר. בגולה קמיירי. שמא יעשו ב"ד הגדול אלול מעובר ויהיו שני דוסא בן הרכינם אומר העובר לפני התיבה ביו"ם של ר"ה אומר החליצנו ה' אלהינו את ימים טובים והוא לריך לילך בראשון יום ראש החדש הזה אם היום אם למחר ללד אחד ובשני ללד אחר: מערב שני עירובין. ומניחן בעי"ט זה לכאן חה ולמחר הוא אומר אם היום אם אמש ולא הודו לו חכמים: גמ' מאן לא הודו לו לכאן ואומר כו׳ כדלעיל [לח.]: ולא הודו לו חכמים. דקסברי קדושה אחת הן: אמר רב ר' יוםי היא דתניא ס מודים חכמים מתנה אדם על הכלכלה. של טבל לר"א בר"ה שהיה ירא שמא תתעבר מערב בי"ט ראשון של ר"ה ואומר אם היום אָדם שני עירובין ואומר עירובי בראשון חול תהא זו תרומה על אלו ואם היום למזרח ובשני למערב בראשון למערב קדש אין בדברי כלום דאין מגביהין ובשני למזרח עירובי בראשון ובשני כבני תרומה בי"ט דשבות דרבנן היא עירי עירובי בשני ובראשון כבני עירי ר' במסכת בינה ח ולמחר אומר אם אתמול קדש והיום חול תהא זו יוםי אוםר אמר להן ר' יוםי אי אתם מודים שאמרתי אתמול תרומה על אלו ואם י שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה היום קדש ואתמול חול כבר היא שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש תרומה מאתמול ואוכל כלכלה

המתוקנת ומשייר התרומה: ולא הודו לו חכמים. דסברי דתרוייהו קדושה אחת היא ואין מגביהין בהן תרומה: החלילנו. זרזנו. והחלילנו כמו נחלך חושים (במדבר לב): אם היום אם מחר. אם היום הוא החלילנו היום ואם מחר מחר: ולא הודו לו הכמים. בגמ' [מ.] מפרש אי אתנאה קאי וקא סברי לאו ספק הוא אלא יום ראשון הוא ראש חדש או אזכרון קאי וקסברי דאין מזכירין של ר"ח בראש השנה: גבו' מודים חכמים. אע"ג דפליגי עליה דר"א בשבת ויו"ט הכא מודו דב' ימים טובים של ר"ה ב' קדושות הן דחד

מינייהו חול ומשום ספיקא דלא ידעינן אי עברוהו ב״ד וקדשו ירחא ביום ל״א והוה ליה ראשון חול או ביום ל׳ נקבע והוי שני חול הוא דעבדי להו: ור' יוסי אוסר. דקסבר לאו משום ספיקא דשמא באו עדים ביום ל' ספק ביום ל"א לחודיה איתקון אלא אף משום שמא באו עדים מן המנחה ולמעלה איתקון דתרוייהו קדישי דאמור רבנן שהיו מלפין ביום ל' של אלול שמא יבאו עדים שנראית הלבנה בו ויקדשו ב"ד את החדש היום ונוהגין אותו היום קדש שמא י"ט הוא ותניא תמיד של ר"ה שחרית קרב כהלכתו תמיד של חול ושיר של חול המתוקן ליום בהשיר שהיו הלוים אומרים במקדש ביום הראשון כו' [ממיד פ"ז מ"ד] בממיד של בין הערבים אומר שיר אחר הסירותי מסבל שכמו [תהלים פא] כדאמרינן בפרק בתרא של ר"ה (די ב:) ואם באו עדים אחר תמיד של בין הערבים שכבר קרב בשיר של חול תיקנו שיהיו מקדשין החדש מחר ומיום המחרת מונין קביעתו כדי לומר שיר הראוי לי"ט ומ"מ גמר יום שלשים נוהגין קדש כתחלתו שכך תקנו שיהו נוהגין אותו היום קדש ואפילו גמרו של יום ואע"פ שיודעין שידחה ליום המחרת ולמחר קדש והרחוקים מב"ד נוהגין שני ימים טובים לאו משום ספק נראית לבנה ביום ל' והוי שני חול ספק ביום ל"א והוי ראשון חול קא עבדי אלא משום שמא באו עדים אחר תמיד של בין הערבים ונהגו ב"ד שניהן קדש קא עבדי אלמא שניהן קדש: אי א**סם מודים כו**". כדפרישית. אלמא אנן דרחקינן מב"ד מספקא לן דילמא הכי הוה ותרוייהו קדש:

לועיל לח. ע"ש],לסתובות פא: לו: לו. גיטיו כב: ב"ב כח: כט. חיח. קס: חולין קלו:], ג) [גיי ורי"ף בה"א הראשוו והשניז. ד) בינה ג.. ה) תוספתא רפ״ד, ו) בילה ה:, t) [דף לח:], ח) דף לו:, מ) ווע"ע תום׳ בילה ג. ד"ה

הנהות הב"ח (h) במשנה ואומר אם עירובי כל"ל וכן בגמ':

מוסף רש"י

מערב אדם שני דקסבר שתי אחד חול ואחד יום טוב ולא ידעינן הי חול יום עוב זכח ילפיק הי חוכ והי יו"ט (ביצה ג.). מתנה אדם על הכלכלה. להח מילתא נמי הוי שחי קדושות, היתה לו כלכלה של פירות טבל ושכח ולא עישר מערב יו"ט, וחגן (בילה לו:) אין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט, מעשר ביו"ט בתנאי ואומר מס היום חול ולמחר קדש יהיו אלו תרומה ומעשרות על אלו, ואם היום קדש אין בדברי כלום ונותן בהן סימן, ולמחרת חוזר ואומר כו אם היום חול ואתמול קדש יהיו אלו תרומה על השאר, ואם היום קדש ואתמול חול הרי נעשה נתקנו (ביצה ג.). שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש. קדש ולמחר קדש. אע"ג דתקן (ר' יוחנן כן זכאי) לקבל עדות החדש כל היום להיות מונין למועדות מן הראשון ואפילו באו עדים לאחר המנחה, אבל מלעשות יו"ט שני לא נעקרה תקנה ראשונה מממומה (ריצה ה:).